

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง ความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาของมารดา เรื่อง อาหารเสริมของทารกในชุมชนบ้านคร้วไต้นี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากร

ประชากรคือ มารดาในชุมชนบ้านคร้วไต้ที่มีบุตรชายหรือหญิง อายุระหว่างแรกเกิดถึง 2 ปี และเลี้ยงลูกด้วยตนเอง จำนวน 101 คน การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด

2. การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ และปัญหาเรื่องอาหารเสริมของทารก

2.2 ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชนบ้านคร้วไต้ จากสถิติ แผนงานของศูนย์ 5 และสำรวจจำนวนประชากรที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.3 สร้างเครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองประกอบด้วย

3 ส่วน แต่ละส่วนมีลักษณะและขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดามี 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความรู้ของมารดา เรื่องอาหารเสริมของทารกประกอบด้วยคำถามในเรื่องต่อไปนี้

ก. ประเภทอาหารเสริมที่ให้จำแนกตามอายุทารก และเหตุผลที่ให้อาหาร

ดังกล่าว

ข. วิธีการเตรียมและประกอบอาหารเสริมประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้ง
เหตุผล

ค. วิธีการให้อาหารเสริมแก่ทารก

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 2 ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาหารเสริมของทารก
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบ
ปลายปิด (Closed End Question) และคำถามระบบปลายเปิด (Opened End Question)
เพื่อให้ผู้ตอบ เลือกตอบตามที่กำหนดไว้ หรือตอบเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

3.1 หาความครอบคลุมของเนื้อหา

3.2 ส่วนนวนภาษา และความถูกต้องของข้อ เฉลย

โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบโดยตั้งเกณฑ์ไว้ว่า
ถ้าผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ใน 10 ท่าน เห็นด้วย หมายถึงใช้ได้ ถ้าน้อยกว่า 8 ท่าน เห็นด้วย
จะทำการปรับปรุงแก้ไขก่อน

4. นำไปทดลองสัมภาษณ์ (Try Out) กับมารดาที่มารับบริการคลินิกสุขภาพเด็กดี
โรงพยาบาลตากสิน จำนวน 20 คน เพื่อมาทดสอบความเป็นปรนัย (Objectivity) ของ
เครื่องมือ

5. ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ เพื่อให้เป็นแบบสัมภาษณ์จริงต่อไป

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาของมารดา เรื่องอาหารเสริม
ของทารก ประกอบด้วยคำถามในเรื่องต่อไปนี้

ก. ประเภทอาหารเสริมที่ให้จำแนกตามอายุทารก

ข. วิธีการเตรียมและประกอบอาหารเสริม

ค. วิธีการให้อาหารเสริมแก่ทารก

ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 3 ดังนี้คือ

1. ศึกษาตำรา เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาหารเสริมและปัญหาต่าง ๆ
ที่พบได้เกี่ยวกับอาหารเสริม

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นสถานการณ์จำลอง มีคำตอบให้เลือก เป็นแบบปลายปิด (Closed End Question) ชนิดหลายตัวเลือก (Multiple choice) ซึ่งในแต่ละสถานการณ์จำลอง จะมีคำถามหลัก 2 คำถาม คือ 1. สาเหตุของปัญหาคืออะไร และ 2. ท่านจะแก้ปัญหาอย่างไร

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดย

3.1 หาความครอบคลุมของเนื้อหา

3.2 ส่วนนภาษา และความถูกต้องของข้อเจเลย

โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบ มีเกณฑ์ว่า ถ้าผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ใน 10 ท่าน เห็นด้วย หมายถึงใช้ได้ ถ้าน้อยกว่า 8 ท่าน เห็นด้วย ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์ (Try out) กับมารดาที่มาใช้บริการคลินิกสุขภาพเด็กดี ณ โรงพยาบาลตากสิน จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความเป็นปรนัย (Objectivity) ของเครื่องมือ

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้เป็นแบบสัมภาษณ์จริงต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยพบพยาบาลผู้รับผิดชอบ เขตชุมชนบ้านครีวใต้ ณ ศูนย์บริการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์ (ศูนย์ 5) เพื่อขอความร่วมมือและวางแผน การเก็บข้อมูลในชุมชนบ้านครีวใต้

2. ผู้วิจัยเดินทางไปชุมชนบ้านครีวใต้ พร้อมพยาบาล เพื่อพบหัวหน้า อสส. ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ให้เป็นที่เข้าใจตรงกันและเพื่อขอความร่วมมือจากหัวหน้า อสส. ประจำชุมชนบ้านครีวใต้ในเรื่องการช่วยประสานงานกับ อสส.ทั้งหมดในชุมชน โดย อสส. แต่ละคนจะนำไปยังบ้านของมารดาในเขตรับผิดชอบของตน เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์มารดาและนำไปส่งต่อกับ อสส. ต่อไป เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์มารดาในเขตรับผิดชอบของ อสส. ย่านนั้นหมดแล้ว

3. ผู้วิจัยเดินทางไปชุมชนบ้านครีวใต้พร้อมพยาบาลศูนย์ 5 ทุกวัน เพื่อทำการสัมภาษณ์มารดาตามแผนโดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์มารดาคนละประมาณ 30-45 นาที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดา

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องอาหารเสริมของทารก

นำแบบสัมภาษณ์มาให้คะแนน ข้อผิดให้ 0 ข้อถูกให้ 1 โดยพิจารณาแยกเป็นข้อ ๆ ดังนี้

ข้อ 1, 6 และ 7 มีคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียว ข้อละ 2 คะแนน

ข้อ 2 และ 3 ต้องพิจารณาคำตอบควบคู่กัน โดยดูความสัมพันธ์ของอาหารที่ให้ในข้อ 3 กับอายุที่ให้เป็นหลักว่า ถ้าตอบอายุกับประเภทอาหารได้ถูกต้องตั้งแต่ 1 อย่างขึ้นไป จะได้ 1 คะแนน

ส่วน เหตุผลนั้น ไม่ว่าจะมียี่คำตอบ ถ้าตอบถูกเพียงบางคำตอบจะได้คะแนนตามส่วน เช่นถ้าเหตุผลมีทั้งหมด 2 อย่าง เช่น ให้วิตามิน กับช่วยในการขับถ่าย แต่สามารถตอบได้เพียงข้อเดียว คะแนนที่ได้จะเป็น $\frac{1}{2}$ คะแนน หรือในข้อที่เหตุผลมีด้วยกัน 5 คำตอบ ถ้าตอบได้ทั้งหมดจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบได้ถูกเพียง 3 คำตอบ คะแนนที่ได้จะเป็น $\frac{3}{5}$ คะแนน เป็นต้น

ข้อ 4 คำตอบที่ถูก 5 ข้อ ถ้าตอบถูกจะได้คะแนนข้อละ 1 คะแนน รวมข้อนี้มีคะแนน 5 คะแนน และคิดคะแนนเหตุผลดังกล่าวไว้แล้วอีกข้อละ 1 คะแนน รวมทั้งหมดข้อนี้จะมีคะแนน 10 คะแนน

ข้อ 5 เป็นข้อที่ถูกต้อง 7 ข้อ คิดเป็น 7 คะแนน และเหตุผลอีกข้อละ 1 คะแนน เช่นกัน รวมเป็น 14 คะแนน

ข้อ 8 มีข้อย่อย ๆ อีก 6 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อแย่งย่อยออกดังนี้

8.1) มีข้อที่ถูกต้อง 4 ข้อ คิดรวมกับเหตุผล ข้อนี้มีคะแนน 8 คะแนน

8.2) มีข้อคำตอบที่ถูกต้อง 3 ข้อ คิดรวมกับเหตุผลเป็น 6 คะแนน

8.3) มีข้อคำตอบที่ถูกต้อง 6 ข้อ คิดรวมกับเหตุผลเป็น 12 คะแนน

8.4) มีข้อคำตอบที่ถูกต้อง 4 ข้อ คิดรวมกับเหตุผลเป็น 8 คะแนน

8.5) มีข้อคำตอบที่ถูกต้อง 4 ข้อ คิดรวมกับเหตุผลเป็น 8 คะแนน

8.6) มีข้อคำตอบที่ถูกต้อง 1 ข้อ คิดรวมกับเหตุผลเป็น 2 คะแนน

ข้อ 9 ประกอบด้วยข้อย่อย 13 ข้อ เป็นข้อคำตอบที่ถูกต้อง 12 ข้อ คิดเป็นคะแนนรวมกับเหตุผล จะได้ 24 คะแนน

รวมคะแนนจากข้อ 1-9 คิดเป็น 100 คะแนน

กำหนดการตัดสินความรู้ของมารดาโดยใช้เกณฑ์ในการตัดสิน ดังนี้.-

คะแนนร้อยละ 61 ขึ้นไป เป็นระดับมีความรู้ดี

คะแนนร้อยละ 40-60 เป็นระดับที่มีความรู้ปานกลาง

คะแนนร้อยละ 0-39 เป็นระดับมีความรู้ต่ำ

ส่วนที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องอาหารเสริมของทารก

ให้คะแนนในแบบสัมภาษณ์ ข้อที่ 10 ซึ่งมีข้อย่อย ๗ อีก 7 ข้อ ในแต่ละข้อจะแบ่งให้คะแนนออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การวิเคราะห์สาเหตุ ตอบถูกให้ 2 ตอบผิดให้ 0

2.2 วิธีการแก้ปัญหา ตอบถูกให้ 2 ตอบผิดให้ 0

รวมเป็นข้อละ 4 คะแนน ฉะนั้น ในส่วนนี้จะมีคะแนนทั้งหมด 28 คะแนน

กำหนดการตัดสินความสามารถของมารดาโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

คะแนนร้อยละ 61 ขึ้นไป เป็นระดับมีความสามารถในการแก้ปัญหาดี

คะแนนร้อยละ 40-60 เป็นระดับมีความสามารถในการแก้ปัญหาปานกลาง

คะแนนร้อยละ 0-39 เป็นระดับมีความสามารถในการแก้ปัญหาน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าร้อยละ ใช้สูตร

$$\frac{A}{B} \times 100$$

เมื่อ A = ตัวแปรที่ศึกษา

B = จำนวนประชากร

2. ค่าเฉลี่ยใช้สูตรต่อไปนี้ (ประกอบ กรรณสูตร 2525: 80)

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ = มัชฌิมเลขคณิต

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน

N = จำนวนประชากร

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตรดังนี้ (ประกอบ กรรณสูตร 2525: 50)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(x-\bar{x})^2}{N}} = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N}}$$

เมื่อ

$$N = \sum f$$

